

Buk pa Daniel - Namba 165

Nyutu Lawo me Unabi: Ki Alexander Madwong i Rome me Kombedi

Jeff Pippenger

2024-03-29

Kombedi wabicako neno lok me kit ma otime inyim tho ma otum pa Aleksanda Madit, ma nyutu mwaka 538 nyo oko i cawa me agiki i 1798.

Ka obicake, lobo ne bibi yabo woko, ki bibi cwal i tung yamo angwen pa polo; pe bibi bedo pa nyithindo ne, onyo pe bibi calo twero me lawo ma onongo olawo kwede: pingo lobo ne bibi kwanyo woko, pi jo mukene mapat ki gi keken. Rwot me piny bityeko tek; ka acel ikin lapwote ne bityeko tek dong maloyo en, obedo lawo; twero me lawo ne bibi twero madong. I agiki pa higa gibiketo kube kacel; pingo nyako pa rwot me piny bibi bino bot rwot me wi me timo kube: ento pe bigwoko tek pa tyen; en pe bi ocake, tyen ne peke: ento bigeno ne woko, kacel ki jo ma okelone, kede laka ne, kede ma onongo odug ne i kare magi. Ento ki i twec pa yot ne en acel bibi cak i kabedo ne, ma bibi bino ki lwak, kadong bibi donyo i ot me lweny pa rwot me wi, bibi lweny kwede gi, kadong obiworogi: kadong bibi cwal i Misri lubanga gi, ka kede lapwote gi, ki gin maber me feza ki dhahabu; ki obedo tye higa mapol maloyo rwot me wi. Atyen rwot me piny bibi bino i lobo ne, kadong obidwogo i piny ne kene. Daniel 11:4-9.

I agiki, ka cwaka pa Aleksanda ma Madit oboko woko, lweny me cweyo telo i cwaka ma con otyeko dwoko cwaka aryo mapire tek. Cwaka acel otelo i tung piny pa cwaka pa Aleksanda ma con, en mukene otelo i tung wiye. Cak ki kare meno i lok porofetik, giyero gi keken calo Rwot pa tung piny ki Rwot pa tung wiye. Ka lweny me cweyo telo i lobo weng dong odonyo i kabedo ma yero keken calo i kin Rwot pa tung wiye kede Rwot pa tung piny, alama pa cwaka aryo meno gimede lube i gonyo weng.

En el versículo cinco, el rey del sur queda establecido, y es fuerte; pero el rey del norte también es fuerte, y su reino es más grande. Luego, en el versículo seis, el rey del sur propone una alianza con el reino del norte. El tratado de paz queda asegurado cuando el rey del sur da su hija al rey del norte, para que este pueda casarse con ella y ratificar su alianza mediante un vínculo familiar. El rey del norte accedió, repudió a su esposa y se casó con la princesa del sur, y la alianza fue iniciada.

Ihruai, an prinçesa sudiste ta parturi un ielá mar lu, ma a la finiçun, lu rèi dal nord se stancà de sa nova muier, e la repudia, cum el avia fat cun sa prima muier, e reprende sa prima muier; ma, tan tost che sa muier original es restaurada e à l'oportunitat, ella aucide lu rèi dal nord, sa sponsa sudiste, lur enfant, e tot su lur anturagi egiptian. L'atu de sa muier original, aucidint sa prinçesa sudiste e su enfant, infuria sa familia de sa prinçesa sudiste, e un de sos frades suos leva un exèrcitu e ataca lu regnu dal nord.

Lwak me tung ma Piny oloyo rwot me tung ma Malo, ci dako macon ma onwongo okwanyo kwo pa rwot me tung ma Malo, ki dako pa en me tung ma Piny, ki otino pa en, dong gityeko mii en

otho. Wod pa dako macon, ma gitero ne rwot me tung ma Malo ka wuoro ne otho, rwot me tung ma Piny omako ne, okelo ne dok Misri, keken ki gin mukene me Misri ki cal me jogi ma lobo me tung ma Malo ocoyo ki kom lobo me tung ma Piny i lweny ma nono. Ka obino i Misri, rwot me tung ma Malo ma gimako ne olwar ki i faras, ci otho. Uriah Smith nyutu lok pa kare ma otimore ni calo eni.

Pyer 6. Ka i agiki pa higni, gibirwate kacel; pien nyako pa rwot me tung me piny obino bot rwot me tung me wi me keto kube: ento pe obigwoko twero pa lwet; en pe obichung'; lwete bene pe obichung'; ento obigolo ne, ki gin ma okelo ne, ki en ma onywogo ne, ki en ma omiyo ne tek i cawa man.

Lweny ne time matek i kin rwodi pa Ijipita ki Siria. Maber loyo, mano obedo pi Ptolemy Philadelphus, rwot ma aryo pa Ijipita, ki Antiochus Theos, rwot ma adek pa Siria. I agiki, gimoko kuc, labongo ni Antiochus Theos obiweyo nyome pa en ma con, Laodice, ki wode aryo pa Laodice, kendo obed ka nyom ki Berenice, nyako pa Ptolemy Philadelphus. Omiyo Ptolemy okelo nyare bot Antiochus, kendo oketo kwede lonyo me nyom madwong tutwal.

'Ento pe obi gwoko twero me lwete;' en aye, yubo cwiny ki twero mamege i bot Antiochus. En obedo atir; pien piny kare matin, cwiny me hera omako ne, Antiochus oketo cen mon mamege me con, Laodice, kacel ki nyithone, i ot pa rwot doki. Ento lok me porofeci waco ni, 'Pe bene obed odong [Antiochus], pe kadi lwete,' onyo lido mamege. Laodice, kun kiketo cen i yubo cwiny ki twero, ogamo ni, i kom cwiny mamege ma pe gituro, Antiochus romo dok omiyo ne keca, kacel ki dwogo Berenice; ci conye ni, labongo tho mamege kende, en aye gin ma romo gwoko maber ki kom peko macalo man, omiyo gicamo iye yath marac piny kare matin. Pe bene lido mamege ki Berenice odoko rwot i kom ne; pien Laodice oloora jami i kit ma ogwoko bar pa rwot pi nyithone maduong', Seleucus Callinicus.

Ento tim marac macalo man pe onongo romo bedo pe gicwero kare madwong, macalo ma lok me lajwok dok nyutu anyim, ki lok me kare mukato dok nyutu ada.

VERSE 7. Ento ki i lak me tige pa en, dano acel obicungo i kabedo pa ne; obibino ki dul jo me lweny, obidonyo i ot me lweny pa rwot me Bore, obilweny bot gi, obiloyo gi: 8. Kede, obikwanyo i Misiri jogi pa gi, kacel ki latici pa gi, kacel ki yik me dyere ki me wot ma piri-tek; en obibedo i nino mapol loyo rwot me Bore. 9. Kono rwot me Cen obidonyo i bok pa ne, ci obidok i piny pa ne.

Cet man ma obino ki twol acel ki Berenise en owad iye, Ptolemy Euergetes. Pe obedo kare matwal ka ocoko kabedo pa wu pa iye, Ptolemy Philadelphus, i rwot pa Ijipita, ento, kun cwinye ocako yoyo matek me dwoko kwo pa nyamin pa iye, Berenise, ocweyo lweny madit tutwal, odonyo ka lweny i piny pa rwot me Bor, en aye Seleukus Kaliniko, ma ki min pa iye, Laodice, gicako rwot i Suriya. Oloyo gi, nyo tutwal, oloyo Suriya, Cilisia, ki dul ma malo maloyo Yufurate, ki lapen mapol pa Asiya weng. Ento, kun owinyo ni kit me cwer ocako i Ijipita ma nyuto ni odwogo i ot pa iye, ogamo piny pa Seleukus, omako talenti me feza 40,000, ki apipa ma wel, ki cal me jogi 2,500. I iye bene tye cal ma Kambyes con omako ki Ijipita okelo gi i Persia. Jo Ijipita, pien gi keto cwinya gi weng i woro cal pa jogi, gimiyoy Ptolemy nying 'Euergetes', onyo 'Ju Omiyo Ber', calo pac pi ni, inyim hinyen mapol, odwogo ne jogi ma

gicobo.

Man, kit ma Bishop Newton owaco, obedo lok pa Jerome ma kikwanyo woko ki jo me histori me kare mapire tek; ento, calo ma owaco, kombedi tye jo me coc ma gimoko ada gin mapol magi keken. Appian omo wa ni Laodice ka otyeko ogeno Antiochus, eka bene ogeno Berenice kacel ki nyathi pa en; ento Ptolemy, wod Philadelphus, me yubu gineno, otero lweny i Syria, ogeno Laodice, kede odonyo nyime paka i Babylon. Ki i Polybius wanonge ni Ptolemy, ma kiwaco nyinge Euergetes, ka cwiny pa en ocoyo matek i kom kit marac ma otyeko timo bot nyamin en, Berenice, owot kwede lony me lweny i Syria, kede omako dul me Seleucia, ma ki gwoko ne lacen i higni manok ki lony me rwodi pa Egypt. Kamano obedo ni odonyo i ot me lweny pa rwot pa tung maloyo. Polyenus omoko ada ni Ptolemy omako twero pa piny weng, ki i Got Taurus paka i India, labongo lweny onyo kwedo; ento ki bal ocoyo ne bot won, pe bot wod. Justin bene omoko ada ni, ka pe kigamo Ptolemy odwogo i Egypt ki kec me paco, onongo omako lwak weng pa Seleucus. Kamano rwot pa tung mapiny odonyo i lwak pa rwot pa tung maloyo, kede odwogo i piny pa en keken, calo lanabi owaco con. Kede pe acel, en odong higni mapol maloyo ikom rwot pa tung maloyo; pien Seleucus Callinicus ocwe i welo, ka oboto ki lame; kede Ptolemy Euergetes odong lacen i higni angwen onyo abicel.

Kit me poro pa Roma, ci bene pa rwot me tung maloyo, obedo ni pi kiketo i kom rwot, myero kiloyo geng me piny adek. Rwot me tung maloyo mukwongo, kacel ki lacen me cing pa Aleksanda ma ogwok, kiketo ne ki Seleucus Nicator, ma obedo otimo tic calo lajaral bot Ptolemy (rwot me tung mapiny) pi kare matin i higni 316 dok i 312 BC. Lok abic owaco gin man ka owaco ni, 'Rwot me tung mapiny bi bedo matek, ki acel i ladit pa iye; en bi bedo matek maloyo ne.' Ptolemy en rwot me tung mapiny, ki tye ki lajaral (acel i ladit pa iye) ma kiketo ni bi doko matek maloyo Ptolemy; ki lok me agiki i lok abic owaco ni, 'ci bi bedo ki twero; twero pa iye bi bedo twero madit.' Lajalar pa Ptolemy, Seleucus, bi doko rwot me tung maloyo mukwongo. Ento pi Seleucus omed doko rwot me tung maloyo, myero ogol keke ki rwot me tung mapiny, ci lacen loyo kabedo me piny adek.

Lobo me acel ma Seleucus omako pire tek obedo East i mwaka 301 pi anyim Kristo. Eno, omako pire tek West (ma lwak pa Cassander ne otye ka gwoko) i mwaka 286 pi anyim Kristo. Dok ka, omako lobo me adek i North ka ne ogamo Lysimachus i mwaka 281 pi anyim Kristo. Rwot me North ne kety iye kom rwot i mwaka 281 pi anyim Kristo.

Cik me kuc ma lacen gicweyo ki Rwot me tung cen otime i higa 252 BC. Higa abicel lacen, i higa 246 BC, Berenice (nyako pa Rwot me tung cen), gi nyare, ki ludito weng ma obedo kwede, ginegi. Kadong, Rwot me tung cen omako nyare pa Laodice, Seleucus Callinicus, okello ne dok ki iye i Ijijpt, kun eni otho ka oboto ki farasi. Lwak pa Rwot me tung otuc ma acel ocake i higa 281 BC ki ogiko i higa 246 BC, ma dong obedo higa 35.

Rwot me North mokwongo i pot buk apar acel, oloyo gengo adek me kabedo mapiny pi obed kigato i kom me rwot. Rome ma pe yaro Lubanga bene oloyo gengo adek me kabedo mapiny pi obed kigato i kom me rwot [Nen Daniel 8:9], ki Rome me Papa oloyo gengo adek me kabedo mapiny pi obed kigato i kom me rwot [Nen Daniel 7:20]. Rome me kombedi bene oloyo gengo adek me kabedo mapiny pi obed kigato i kom me rwot [Nen Daniel 11:40-43].

Sakyaki towejpo kaj otlatik ipan se siwatlajtoj kayotl, in achto tlayekanketl tlen nortejkayotl otlawatij treinta y cinco xiwitl. Sakyaki towejpo kaj otlatik ipan se siwatlajtoj kayotl, in romano paganismo otlawatij se “tiempo” (yeyi ciento ihuan chikuase poalli xiwitl). Sakyaki towejpo kaj otlatik ipan se siwatlajtoj kayotl, in romano papalismo otlawatij “se tiempo, tiempos ihuan tlajkotl tiempo” (majtlaktli ome ciento ihuan chikuase poalli xiwitl). Sakyaki towejpo kaj otlatik ipan se siwatlajtoj kayotl, in romano moderno tlanawatiz ipan se simbólico cuarenta y dos metztli (noijki machiyotilijtoe ken “se hora”).

Sista White nyutu wa ni, ‘mapol pa gin matime ma kityeko coyo i kit 11 me Buk Daniel gibino time odoco.’ Ci dong okwano loci 31 dok cen i 36, ci waco ni, ‘gin ma time ma calo gin ma kityeko coyo i lok man gubedo time.’ I loci magi Roma pa Popa (kwero ma timo piny obak) ‘kiketo iye kom pa Rwot’ i mwaka 538, ci dong ocalo cwalo piny jo pa Lubanga pi ‘nino mapol’ (mwaka 1,260), nyaka ‘kwe me acel ogiko’ i mwaka 1798. Lok me gin matime i loci 31–36 otime odoco i loci agiki 6 me kit 11, ento bene kityeko goyo ne rweme maber tutwal i loci 5 dok cen i 9.

Keto Seleucus i kom Rwot me Otuc i mwaka 281 BC rwate ki mwaka 538. Gi aryo nyutu keto i kom Rwot me Otuc ikare me giko me loyo bar me lobo adek. Kare me twero pa Papa ki nyutu i yore mapol; cawa 1260, dwe 42, kare, kare aryo, ki pyer me kare, kabedo me kare, ki mwaka 3 ki pyer. Twero pa Seleucus obedo pi mwaka 35; apar me 35, onyo mara apar, obedo 3 ki pyer. Apar me mwaka 35 bene ki nyutu calo "adek poyint pyer" (3.5) mwaka. "Adek ki pyer" obedo cal me kare me twero pa Papa.

Luyot pa Papa oyudo ruk ma kelo tho i 1798, ka Rwot pa South, Napoleon Bonaparte (ma ki loke ni 'otino ma ogwoke maber'), ocwalo lamedo lweny ne me kawo Papa i yubu. Higa acel lacen, i 1799, Papa otho i piny ma pe gang ne; macalo boti Rwot pa North ma acel, ma bene kiweyo iye i yubu ki Rwot pa South. Seleucus Callinicus, kare ma tye i yubu i Misri, otho pobo ki i wi faras. Papa en aye ngat ma osugo i wi lagam. Lagam en nyutu kit cing me poliitiki ma Papa otimo kwede me otyeko tic pa Setani. Lagam en ki mego i 1798, ci Papa ma osugo i wi lagam ka bene ma orwako twero i kom lagam otho higa acel lacen. Seleucus Callinicus otho pobo ki i wi faras (lagam ma osugo i wone.) Yubu me luyot pa Papa i 1798 ki 1799, kiketo calo maber atika ki yubu pa Rwot pa North ma acel.

Gin ma otyeko kelo kica madit pa Rwot me South ikom Rwot me North, obedo cik me kuc ma gipoto, ma kiloko ki weko Berenice (nyako me nyworo pa South) piny, kede tho ne ma lacen i lwete pa Laodice. Napoleon odoko cik me kuc ma tye ikin France me Revolution ki lobo pa Paapa i mwaka 1797. Cik en onongo ki nying me dul Tolentino i Ancona, Italy, kama gicoyo cik en. En otyeko kato piny ki cik i Dwe aryo, 1798, ka France omako Paapa i koñ. Pingo ma gicweyo cik en piny, obedo tem pa France me yabo Revolution ne.

Jenerali Duphot pa Napoleon onongo tye i Roma i higa 1797, ka obedo but pa lwak me Faransa ma kicwalo ki Directory, Governmen ma onongo tye ka loyo Faransa i cawa ne. Ebok me cwalo lwak me Faransa i Italiya, ma tye kwede bedo pa Jenerali Duphot i Roma, ne obedo me konyo Republica me Roma, lobo ma bedo kare matidi ma kicweyo ki lwak me Revolushen me Faransa i Peninsula me Italiya. Jo Faransa onongo tye ka tic ki lwete me konyo moviment me Revolushen

kacel ki yabo ngec ki kit me paro me Revolushen i Yurob weng i cawa man. I Italiya, gitemo me keng woko twero pa rwodi ki cweyo Republik ma kipimo ki Republik me Faransa.

Bedo ki tic pa Duphot i Roma omiyo dul ma gubedo ki paro me gwoko kit macon gicako gengo, kidhok kwede jo ma cwako Papal States kacel ki jo lamal me gang. I Dicenmba 1797, i bot awinya ma otime bot lacer pa Faransa ki jo ma cwako Papal States, Jenerali Duphot ogwokone; kacel ki eni, obedo piro ma omiyo Napoleon ocwalo Jenerali Berthier me mako Pope i cing i mwaka ma obino. Rek me kuc ma opoto ikin rwot me cam ki rwot me cen omiyo adwogi i gin lok aryo pi rwot me cam omako rwot me cen i cing.

Oṣe kejọ wi pé, “yó sì mú àwọn oriṣa wọn lọ sí igbèkùn sí Ejibiti, pọ̀ mọ̀ àwọn ọmọ-aládé wọn, àti pèlú àwọn ohun iyebíye wọn tí fàdákà àti tí wúrà.” Nígba tí Ptolemy padà sí Ejibiti ní ìmúṣe ẹ̀sẹ̀ yí, àwọn ará Ejibiti fún un ní àkólé “Euergetes” (Olùṣe-Irẹ̀), gégé bí iyin fún isẹ̀ rẹ̀ ní fifi àwọn ère oriṣa wọn àti àwọn ohun isúra wọn tí ọ̀ba àríwá tí ti gbà kúrò lówó wọn tẹ̀lẹ̀ padà fún wọn. Ní ọ̀dún 1798, ikòlù ìjìyà àti ikógun Romu ní ọ̀wọ̀ àwọn Faranse ṣẹ̀lẹ̀. Ní ọ̀jọ̀ kan ṣoṣo, àwọn akòwé-ìtàn ṣàkòsílẹ̀ pé a rí ọ̀kọ̀ ẹ̀ṣin egbèrún márùn-ún, lábé àbójútó ọmọ-ogun líle, tí wón n jade kúrò ní ilú náà.

Ar ngadáh a ndáw bawl trong khòì rung tạc nghê xura cũ và tranh hội họa thời Phục Hưng mà nước Pháp đang chiếm đoạt theo hòa ước Tolentino đã bị bội phá. Trong số những tác phẩm ấy có nhóm tượng Laocoön, Apollo Belvedere, Người Gaulois hấp hối, Cupid và Psyche, Ariadne trên đảo Naxos, Venus Medici, và những pho tượng khổng lồ của sông Tiber và sông Nile; các tấm thảm dệt và những bức họa của Raphael, gồm có The Transfiguration, Madonna di Foligno, Madonna della Sedia, tác phẩm Santa Conversazione của Titian; cùng nhiều tác phẩm khác nữa. Mãi đến vài năm sau đó, những bảo vật bị đánh cắp này mới được trưng bày tại bảo tàng Musée Napoléonien trong điện Louvre, được mở cửa vào năm 1807. Cũng như Ptolemy được ca ngợi vì đã hoàn trả các bảo vật cho người Ai Cập, những bảo vật được chở đi từ Rôma đã được đặt trong phần của bảo tàng mang tên Napoléon.

Tsis muaj lus “laj” uas meej txaus rau kev txhais no. Thov qhia kom meej tias “laj” yog hom lus twg.

Ento otino pa en ma ceke bi pore, kede bi cok lwak madit mapol; acel i gin bi bino nining, bi potho, kede bi donyo woko; eka bi dwogo, kede bi pore, nyaka i ot me cing pa en. Daniel 11:10.

Mok fulfilledad historik i varg dec typifica 1989, kwa li papasi, en aliansa sekreta kun Ronald Reagan, “superfluis” i “trapasis” la Union Sovietik, lassande solmen sa fortaleza (Russia), dum la Union Sovietik (USSR) disolvís en la sequa de Perestroika.

I cawa me agiki rwot me tung cen obi tuko iye; rwot me tung bor obino i kom iye calo kec ma obur, kede gari me lweny, kede lakit me embalaasi, kede boti mapol; obidonyo i piny mapol, obigoro kede okato. Daniel 11:40.

Gin matime me lok me apar nyutu dwogo ikom loyo Ladit me North ma kityeko lojo ki Ladit me South i 246 ki anyim Kristo, kede bene nyutu calo dwogo ikom loyo Ladit me North ma kityeko

lojo ki Ladit me South i 1798. Lok me apar abicel ocake ki cawa me agiki i 1798, ka Ladit me South (Fransi ma pe geno Nyasaye) omi Ladit me North (twero pa Pope) bal me tho, kede ocemore ka Soviet Union opoto i cawa me agiki i 1989. Cawa me agiki i 1798 ki nyutu i lok me apar abicel ki waci ni, “Kacel i cawa me agiki, Ladit me South bi toro ikom en.” “Kolon” (:) ma weko but agiki me lok, tetone “cawa me agiki” ma eno i 1989. “Kede Ladit me North bi bino ikom en macalo yamo ma okowok, ki chariots, kede ki horsemen, kede ki ships mapol; obicwe i pinye, obilor kede obi yaro woko.”

Wa bino mede ki pwonye man i coc ma anyim.

Piny mo keken ma obino i wang tic, kimiyo twero me bedo i kabedo mere i lobo, pi ki neno ka obino tyeko kica pa ‘Lagwoko ki Jamaleng.’ Lok me anena oyaro cako malo ki boto pa cing madit me lobo—Babulon, Medo-Peresia, Gerik, ki Rom. Kede cing keken magi, calo kwede piny ma twero gi obedo matin, gin ma otime con odwogo pire kene. Keken tye ki kare me tem; keken pe otyeko tem; dwongone oboto; twerone ocweyo; ci kabedo ne ocoko kwede moro mukene. . . .

I gin ma otime i cako ki poto pa gweng, calo kityeko yaro peya i pot pa Coc Maleng, myero gi pweny ni lamal ma nen keken, lamal me piny, pe tye ki rwom. Babilon, ki twero weng pa en kede lamal pa en, ma kit ma calo en piny wa pe otyeko oneno doki,—twero ci lamal ma bot jo me cawa nen gi neno calo gin mariber ki me odong maber,—nen cente ni en obaro woko tutwal! Calo “lat pa olum” ogwec woko. Kamano, gin weng ma pe tye ki Lubanga pi tyen ne gibale woko. Keken gin ma kigubo kwede ki dwaro pa En, kaci yaro kit pa En, romo odong. Cik pa En gi aye keken gin mariber keken ma piny wa ngeyo. Education, 177, 184.